

Φροντιστήριο για πρωθυπουργούς

του Νικ. Α. Γ. Λιναρδάτου

Τώρα τά πιάσαμε τά λεφτά μας. «Σοφοί πιάνουν δουλειά στο Μαξίμου». «Πλαστικοί χειρουργοί στο Μαξίμου» Τίτλοι σ' «Τά Νέα» (6-7 Φεβρουαρίου) και «Τό Βήμα» (7 Φεβρουαρίου) αντίστοιχως. Έτσι ή άλλως, τό ένα ή τό άλλο, πάντως ξένοι. Νά παραδώσουν μαθήματα διακυβερνήσεως. Ο ένας καθηγητής στη London School of Economics. Διδάσκει στο Harvard, ο άλλος. Σουηδός πρώην ύπουργός σοσιαλιστής, ο τρίτος. Πρώην στρατηγικός σχεδιαστής του Τόνου Μπλαίρ, ο τέταρτος. Ο τελευταίος, ειδικός σύμβουλος του Αυστραλού πρωθυπουργού. Πέντε ξένοι έμπειρογνώμονες νά βοηθήσουν τόν πρωθυπουργό μας. (Δεύτερη επέμβαση ξένων στά έσωτερικά μας: ή πρώτη μέ τόν Χοσέπ Αντόν Αθεμπίγιο ή Άσεμπίγιο: τόν θυμάστε: ο Καταλανός αρχιτέκτονας πού περιηγήθηκε τήν Άττική, Τζάμπα; Διαφορετικές οί περιπτώσεις Άλμουίνια και Ρέν: δουλεύουν έξ αποστάσεως: από τίς Βρυξέλλες: γιά τό καλό μας). Συντονιστής ο ύπουργός Έπικρατείας. Αντικείμενο ο έκσυγχρονισμός τής λειτουργίας τής κυβερνήσεως. Διάγνωση τής έλληνικής κακοδιαμονίας από τόν πρώτο, τόν καθηγητή τής LSE (τόν κ. Kevin Featherstone): «Από τό 1974 καμία κυβέρνηση στην Έλλάδα δέν είχε σύστημα σημειώσεων πού νά κυκλοφορούν στους συμμετέχοντες τών Υπουργικών Συμβουλίων...». Δήλωσή του σ' «Τά Νέα» (6-7 Φεβρουαρίου).

Άπλός αναγνώστης βιβλίων, έγώ: ά, και του Συντάγματος: «Τήν Κυβέρνηση αποτελεί τό Υπουργικό Συμβούλιο πού άπαρτίζεται από τόν πρωθυπουργό και τούς Υπουργούς [...] Η Κυβέρνηση καθορίζει και κατευθύνει τή γενική πολιτική τής χώρας... Ο Πρωθυπουργός εξασφαλίζει τήν ενότητα τής Κυβέρνησης και κατευθύνει τίς ενέργειές τής, καθώς και τών δημόσιων, γενικά υπηρεσιών...». Πυξίδα: μπούσουλας. Γιά τούς πρωθυπουργούς πού έχουν τό κάτι ... τό άπροσδιόριστο εκείνο κάτι πού κάνει τή διαφορά μεταξύ επιτυχίας και νούλας. Έδώ, λέει, δέν υπάρχει κυκλοφοριακό σύστημα σημειώσεων μεταξύ τών ύπουργών. Υπάρχει όμως στη Βρετανία. Όσοσο έχουμε Θάτσερ, πολιτικό γίγαντα, και Μέιτζορ, νάνο: Μπλαίρ και Μπράουν, δύο άκρα αντίθετα. Δέν φτάνει έπομένως ή κυκλοφορία: κάτι άλλο χρειάζεται.

Νά του παραδώσουν λοιπόν μαθήματα άσκησης τής πρωθυπουργίας. Αυτό, σέ τελευταία άνάλυση, δέν είναι τό θέμα; Άμα όμως δέν ξέρεις πώς διακυβέρνηση σημαίνει πρώτα λήψη αποφάσεων, και άμέσως κατόπιν έγκαιρη λήψη αποφάσεων, τότε τί νά τά κάμεις τά μαθήματα; Άν είναι νά αρχίσουν από εκεί, από τό νηπιαγωγείο δηλαδή, τότε χαιρέτα μου τόν πλάτανο. Άν έχεις δύο ύπουργούς σέ άλληλένδετα και άλληλοκαλυπτόμενα ύπουργεία (Οικονομίας-Οικονομικών π.χ.), τών όποιών οί θέσεις συγκρούονται, αν αυτό τό πρόβλημα δέν τό λύνεις, δέν μπορείς νά τό λύσεις, τότε χαμένα πάνε όλα τά μαθήματα τών διαπρεπών ξένων συμβουλευτόρων. Άν γιά τή λήψη έπειγουσών αποφάσεων (πλήρωση π.χ. καιριών πόστων) μπορεί νά απαιτηθεί και ένα έτος, τότε κάτι δέν θά πάει καλά.

Μία άπλή σκέψη. Άν αντί γιά τή μετάκληση τών ξένων σοφών ο πρωθυπουργός έδιάβαζε («χαραμίζοντας» λίγες ώρες γυμναστηρίου) μερικά από όσα αύτοί οί ίδιοι έχουν γράψει και δημοσιεύσει, τότε δέν θά έπιτυχανόταν τό ίδιο ή παραπλήσιο άποτέλεσμα μέ κέρδος τήν έξοικονόμηση κάποιων δαπανών; Θά συνεβούλευα λοιπόν ταπεινά ως πρώτο άνάγνωσμα τήν Εισαγωγή, γραμμένη από τόν καθηγητή Featherstone, στον συλλογικό τόμο «Πολιτική στην Έλλάδα. Η πρόκληση του έκσυγχρονισμού» (έκδ. Οκτώ, 2006): «Ένα μελλοντικό μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα άναπόφευκτα θά στραφεί στα πανταχού παρόντα προβλήματα τής άποδοτικότητας και τής άκεραιότητας του κράτους, τής χαλάρωσης τής κρατικής παρέμβασης στην άγορά και του χωρισμού του κράτους από τήν κοινωνία τών πολιτών [...] Η ικανότητα του κράτους νά διεκπεραιώσει τήν πολιτική άλλαγή θά παραμείνει σημαντικά περιορισμένη αν δέν μεταρρυθμιστούν ουσιαστικά οί διοικητικοί θεσμοί [...] Τό πρόβλημα διακυβέρνησης έχει βαθιές ιστορικές και κοινωνικές ρίζες και δέν μπορεί νά έπιλυθεί άμεσα από τήν κυβέρνηση». Τί άλλο χρειάζεται νά του πει; Νά μάθει;

Στόν ίδιο τόμο περιέχονται οί παρακάτω παρατηρήσεις του καθηγητή στη Νομική Σχολή του πανεπιστημίου τής Ώξφόρδης Παύλου Έλευθεριάδη: «Η πλέον χαρακτηριστική από τίς άνεξάρτητες άρχές είναι τό Έθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης. Οί επιδόσεις του ως τώρα δέν ύπηρεξαν ιδιαίτερα ένθαρρυντικές [...] ...ένα πρόβλημα πού τό ΕΣΡ καλείται νά άντιμετωπίσει και τό όποιο είναι πολύ σημαντικό γιά τό πολιτικό σύστημα εν γενέει (ή έμφαση δική μου). Πρόκειται γιά τήν πολύ μεγάλη δύναμη πού έχει συγκεντρώσει στα χέρια του ένας μικρός αριθμός έπιχειρηματικών όμιλων πού έλέγχουν ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς και κατασκευαστικές και άλλες εταιρείες». Νά άλλο πεδίο κυβερνητικής πρωτοβουλίας και δράσης: από τά πολλά πού θά άλλαζαν τή μορφή τής πολιτικής και κοινωνικής συγκροτήσεως τής Έλλάδος. Κι άς αφήσουμε τούς μετανάστες γιά άργότερα. Μέ περισσότερη σύνεση. Όπως και τόν «Καλλικράτη». (Γιατί δέν περιμένει λίγο νά έχει σχετικά και τή γνώμη τών ξένων σοφών ή πλαστικών χειρουργών; Πάντως έπιλεγμένων ως συμβούλων του. Τό ελάχιστον).

Θά τελειώσω μέ έμμεση ύποβολή μιας ιδέας. Στην άγγλική ύπάρχει ή έννοια πού ύποδηλώνεται μέ τή λέξη statesman. Δέν ύπάρχει αντίστοιχη λέξη στη γλώσσα μας. Κάθε άλλο παρά ένθαρρυντικό. Θά έχρησιμοποιούσα ως μετάφραση τήν άριστοτέλεια διατύπωση «ο κατ' άλήθειαν πολιτικός» (αυτός ο όποιος «βούλεται τούς πολίτας αγαθούς ποιείν και τών νόμων ύπηκόους». Ηθικά Νικομάχεια). Θά χρησιμοποιήσω μάλιστα γιά εξήγησή τής δύο ρήσεις: «Ποιά είναι ή διαφορά μεταξύ statesman και πολιτικού; Ένας statesman κάνει αυτό πού πιστεύει πώς είναι τό καλύτερο γιά τή χώρα του, ένας πολιτικός κάνει αυτό πού θά τόν έπανεκλέξει». Είναι του Μιχαήλ Γκορμπατσώφ. Και ή δεύτερη ενός παλιού Άμερικανού θεολόγου και συγγραφέα, του Τζαίμς Φρήμαν Κλάρκ (1810-1888): «Ένας πολιτικός σκέφτεται γιά τίς προσεχείς εκλογές, ένας statesman σκέφτεται γιά τήν έπόμενη γενιά». Αμήν.